

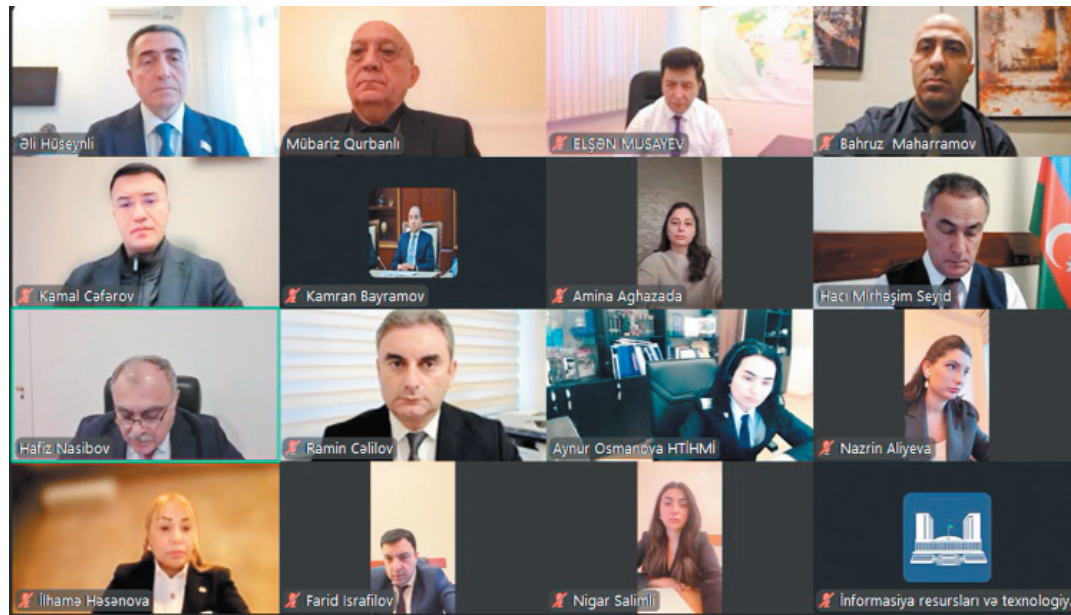
Rəqəmsal texnologiyaların inkişafı cinayət mühakimə icraatının qarşısında yeni çağırışlar formalaşdırır

Yanvarın 29-da Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin videokonfrans formatında iclası keçirilib. Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, iclasda beş qanun layihəsi müzakirəyə çıxarılıb.

Əvvəlcə, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində və Cinayət-Proessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi (birinci oxunuş) baxılıb.

Komitənin sədri Əli Hüseynli sənədin əhəmiyyəti barədə fikirlərini açıqlayaraq, layihədə təklif olunan dəyişikliklərin cinayət mühakimə icraatının elektron qaydada aparılması məsələləri ilə bağlı olduğunu və şəffaflığın, məhkəmə-hüquq sistemində həyata keçirilən islahatların səmərəliliyinin artırılmasına xidmət etdiyini söyləyib.

Sonra Ali Məhkəmənin Cinayət Kollegiyasının sədri Hafiz Nəsimov qanun layihəsi barədə danışaraq məhkəməyə qədər icraatın elektronlaşmasının bütövlükdə cinayət prosesinin daha səmərəli şəkildə aparılmasına töhfə verəcəyini qeyd edib. Bildirib ki, təklif olunan dəyişikliklər cinayət prosesinə cəlb olunan şəxslərə bu prosesdə daha rahat iştirak etmək imkanları verəcək, cinayət təqibini aparan orqanların işini, habelə sənəd mübadiləsini asanlaşdıracaq. Diqqətə çatdırılıb ki, bununla yanaşı layihədə edilən əlavələr elektron sübutların toplanması prosesini, o cümlədən elektron verilənlərin əldə edilməsi, mühafizəsi və prosesual rəsmiləşdirilməsi qaydalarının müəyyən edilməsi, İKT sistemlərinə baxış, axtarış və götürmə tədbirlərinin hüquqi əsaslarının və hədlərinin dəqiqləşdirilməsi

ilə bağlı məsələləri tam hüquqi çərçivəyə salır.

Onlayn iclasda Baş Prokurorluğun Hüquqi təminat və insan hüquqları məsələləri idarəsinin rəisi Aynur Osmanova çıxış edərək, müasir dövrdə rəqəmsal texnologiyaların sürətli inkişafının cinayət mühakimə icraatının qarşısında yeni çağırışlar qoyduğunu deyib. O, klassik cinayət-proessual mexanizmlərin informasiya-kommunikasiya vasitələrindən istifadə edilməklə törədilən və gizlədilən cinayətlərin aşkarlanmasında effektiv olmadığını söyləyib. Bu baxımdan BMT-nin Kibercinayətkarlığa qarşı Konvensiyasının hazırlandığını və 2025-ci ilin 25 oktyabr tarixində Hənoy şəhərində ölkəmiz adından müvafiq bəyanatlar və qeyd-şərtlərlə imzalandığını bildirib. Qeyd edilib ki, layihədə cinayət və cinayət-posessual qanunvericiliyində texnoloji tərəqqiyə uyğun olaraq köhnəlmiş ifadələr müasir terminlərlə əvəz edilir. Belə ki, Konvensiyanın tələblərinə müvafiq olaraq, qanunvericilikdəki "kompüter sistemi" ifadəsi "İKT sistemi", "kompüter məlumatları" isə "elektron verilənlər" terminləri ilə əvəz edilir. Eyni zamanda qanunve-

riciliyə "trafik verilənləri", "abunəçi məlumatları", "məzmun verilənləri" və "xidmət provayderi" kimi yeni hüquqi anlayışlar daxil edilir.

Sonra Vəkillər Kollegiyasının Rəyasət Heyətinin üzvü, cinayət hüququ üzrə İşçi qrupun rəhbəri İlhamə Həsənova çıxış edərək, layihənin cinayət-mühakimə icraatının müasir texnoloji tələblərə uyğunlaşdırılması baxımından səmərəli olduğunu bildirib. O, sənəddə elektron sübutların ayrıca olaraq təsbiti, terminoloji bazanın yenilənməsi, mühafizə mexanizmlərinin formalaşdırılması, rəqəmsal axtarışın hüquqi çərçivəyə salınması, elektron icraat, elektron kabinet mexanizmlərinin və digər məsələlərin təsbit olunduğunu müsbət dəyərləndirib, habelə bəzi qeyd və təkliflərini səsləndirib.

Müzakirələr zamanı komitə üzvləri Erkin Qədirli və Əminə Ağazadə öz fikirlərini açıqlayıblar. Bununla deputatların qaldırdıqları məsələlərə aydınlıq gətirilib.

Sonra komitə sədri "İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları sistemlərindən istifadə etməklə törədilən müəyyən cinayətlərlə mübarizədə və ağır cinayətlərə aid

olan sübutların elektron formada mübadiləsində beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi - Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Kibercinayətkarlığa qarşı Konvensiyası"nın təsdiq edilməsi haqqında qanun layihəsini təqdim edib.

Qeyd olunub ki, Konvensiyanın əsas məqsədi informasiya və kommunikasiya texnologiyaları sistemlərindən istifadə etməklə törədilən cinayətlərlə mübarizədə dövlətlər arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi, habelə ağır cinayətlərə aid olan sübutların elektron formada toplanması, mübadiləsi və mühafizəsi üçün vahid hüquqi çərçivənin formalaşdırılmasıdır.

Daha sonra Əli Hüseynli Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında (birinci oxunuş) qanun layihəsinə dair məlumat verib. Diqqətə çatdırılıb ki, layihə cərimənin icrasında prioritet ardıcılığın yenidən nəzərdən keçirilməsini, o cümlədən cərimənin ilk növbədə məhkumun əməkhaqqına və ya başqa qazancına yönəldilməsini, icra prosesinin operativliyinin artırılmasını və cərimə məbləğinə ekvivalent olmayan əmlaka həbs qoyulmasını və satış zər-

urətinin minimuma endirilməsini təmin etmək məqsədilə hazırlanıb.

Onlayn iclasda Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində və "Torpaqların dövlət ehtiyacları üçün alınması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə (birinci oxunuş) qanun layihəsinə də baxılıb.

Komitə sədri bildirib ki, layihədə dövlət mülkiyyətinə olan hava limanlarının və aerodromların genişləndirilməsi və ya yeni hava limanlarının və aerodromların inşası zərurətinin torpağın alınmasına əsas verən dövlət ehtiyacları siyahısına daxil edilməsi nəzərdə tutulur.

Tədbirdə həmçinin Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində, Ailə Məcəlləsində, Cinayət-Proessual Məcəlləsində, "Gənclər siyasəti haqqında", "Uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında", "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında", "Sosial xidmət haqqında", "Reklam haqqında", "Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında", "Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında" və "Media haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) nəzərdən keçirilib. Sənəddə "Uşaq hüquqları haqqında" yeni qanun layihəsindən irəli gələn bir sıra dəyişikliklərin əks olunduğu bildirilib.

Müzakirəyə çıxarılan qanun layihələrinin hər biri Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

"Azərbaycan"